

BAĞIRSAK SİSTEMİ BOZUKLUKLARI

DOI: 10.37609/akya.3747.c311

BÖLÜM 4

Zahid Tıvıfık AĞAOĞLU¹
Onur BAŞBUĞ²
Mustafa ÖZBEK³

1. GİRİŞ

Bağırsak sistemi hastalıkları, gastrointestinal sistemin işlevselliğini bozan çok çeşitli patolojileri kapsar. İshal, konstipasyon ve obstrüksiyon gibi bozukluklar, klinik bulguları ve sistemik etkileriyle hayvan sağlığını ciddi şekilde tehdit edebilir. Bu bölümde bağırsak bozukluklarının mekanizmaları, klinik semptomları, tanı yöntemleri ve temel tedavi yaklaşımları incelenmektedir.

2. İSHAL

İshal veya diyare birçok hastalığa bağlı olarak ortaya çıkan bir semptom olup, genellikle hastalıklara göre spesifik bir özellik gösterir. İshalin mekanizmasının ve karakterinin bilinmesi gastrointestinal hastalıkların tanısında ve tedavisinde yardımcı olur. Permeabilite artışı, hipersekresyon ve ozmotik basınç artışı gibi durumlar ishalin ortaya çıkmasını sağlayan

Permeabilite artışı: Sağlıklı hayvanlarda sıvı ve elektrolitler devamlı bir şekilde bağırsak mukozasından geçiş yapar. Bağırsaklarda devamlı sekresyon şekillenir ve bu sekresyonlara eş zamanlı olarak absorpsiyon olayları gerçekleşir. Yani kan dolaşımı ve bağırsaklar arasında bu sekresyon ve

absorpsiyon olayları ile sürekli bir geçiş ve ilişki söz konusudur. Klinik olarak sağlıklı olan hayvanlarda absorpsiyon miktarı, sekresyon miktarına göre daha fazladır. Bağırsaklarda ortaya çıkan yangılar sonucunda mukozada bulunan porlar genişler ve membran boyunca artan bu akış sonucunda kandan bağırsak lumenine doğru sızıntılar başlamış olur. Eğer bu sızıntıların miktarı bağırsaklardaki absorpsiyon kapasitesini aşar ise ishal ortaya çıkar. Mukozalardan sızan materyallerin boyutu değişiklik gösterir ve sızan sıvı miktarı por boyutlarına bağlı olarak değişir. Porlarda ortaya çıkan büyük genişlemeler sonucunda plazma proteinleri de bağırsak lumenine sızarsa protein kayıplı enteropatiler ortaya çıkar. Bu durum lenfajektazi ve özellikle nematod enfestasyonları durumlarında görülebilir. Porların daha fazla genişlemesi sonucunda eritrosit kayıpları ve bununla birlikte hemorajik karakterde bir ishal tablosu meydana gelir. Hemorajik gastroenteritler, parvovirus enfeksiyonları ve şiddetli kancalı kurt enfeksiyonlarında da bu durum görülebilir.

Hipersekresyon, bağırsak salgısının aşırı artışı anlamına gelir ve bu durumda sıvı elektrolit dengesi bozularak, net bir sıvı-elektrolit kaybı gözlenir. Hipersekresyon; permeabilite, absorpsiyon kapasitesi veya ozmotik basınç durumlarından

¹ Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., zagaoglu@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5707-405X

² Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., obasbug@cumhuriyet.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-3136-0589

³ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., mozbek@dr.com, ORCID iD: 0000-0002-6736-2124

teç olup, bu parametre de ilgili hastalığın teşhisinde yardımcıdır ve köpeklerde kullanılabilir. Bu belirteçlerin kullanımıyla ilgili daha çok çalışma yapılması ve optimal kullanım alanının bulunması gereklidir.

Gastrointestinal kanalda bulunan hormonların ölçülmesi çok zordur, ancak insülin, gastrin, kolestokin ve motilin gibi hormonların ölçümüyle birlikte bazı hastalıkların teşhisi konulabilmektedir.

9. SONUÇ

Bağırsak sistemi bozuklukları, evcil hayvanlarda ciddi klinik sonuçlara yol açabilecek kompleks patofizyolojik mekanizmalarla ilişkilidir. Etkili bir tanı ve tedavi yaklaşımı, klinik bulguların dikkatli analizi, ileri görüntüleme ve laboratuvar testleriyle desteklenmelidir. Erken müdahale ve doğru tedavi protokolleri, hastaların prognozunu belirgin şekilde iyileştirmektedir.

KAYNAKLAR

1. Kahn CM, Line S. The Merck Veterinary Manual. 10th ed. New Jersey: Merck and Co. Inc.; 2010.
2. Ettinger SJ, Feldman EC. Textbook of Veterinary Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2006.
3. Nelson RW, Couto CG. Small Animal Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2020.
4. Washabau RJ, Day MJ. Canine and Feline Gastroenterology. 1st Ed. Missouri: Saunders; 2013.
5. Jergens AE. Clinical assessment of disease activity for canine inflammatory bowel disease. Journal of the American Animal Hospital Association. 2004;40(6):437-445.
6. Hoskins JD. The Digestive System. In: Veterinary Pediatrics. Hoskins JD, ed. 3rd Ed. 2001. pp. 147-199.
7. Lenox CE. Nutritional management for dogs and cats with gastrointestinal diseases. Veterinary Clinics: Small Animal Practice. 2021;51:669-684.
8. Patel PK, Patel SK, Rathore RS. Gastritis and peptic ulcer diseases in dogs: A review. International Journal of Current Microbiology and Applied Sciences. 2018;7(3):2475-2501.
9. Broome CJ, Walsh VP. Gastric dilatation-volvulus in dogs. New Zealand Veterinary Journal. 2003;51(6):275-283.
10. Malewska K, Rychlik A, Nieradka R, Kander M. Treatment of inflammatory bowel disease (IBD) in dogs and cats. Polish Journal of Veterinary Sciences. 2011;14(1):165-171.